

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ

«Затверджено»

Голова приймальної комісії

Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ДЬОСЬ

« 03 » квітня 2023 р.

Протокол № _____

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ІСПИТУ
ДЛЯ УЧАСТІ У КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ ДЛЯ
ЗДОБУТТЯ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

на основі раніше здобутих рівнів вищої освіти бакалавра (НРК 6),
магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (НРК 7)

ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 231 СОЦІАЛЬНА РОБОТА
освітньо-професійна програма – СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Пояснювальна записка

Програма вступного випробування призначена для вступників для здобуття освітнього ступеня «магістр», на основі освітнього ступеня «бакалавр», освітнього ступеня «магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальністю 231 «Соціальна робота».

Освітньо-професійна програма «Соціальна робота» за спеціальністю 231 «Соціальна робота» спрямована поглибити теоретичні знання та практичні уміння і навички, які забезпечать підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного, інтегрованого у світовий та європейський науково-освітній простір фахівця кваліфікації магістр соціальної роботи, фахівець з надання соціальних послуг.

Сучасний фахівець повинен володіти комплексом знань із гуманітарних, фундаментальних та фахових дисциплін, мати добру практичну підготовку для виконання функціональних обов'язків в організаціях та установах.

Вступне фахове випробування має на меті перевірку засвоєння вступниками загальних і професійних компетентностей у галузі соціальної роботи, володіння основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності, формування здатності студентів до вирішення прикладних завдань соціальної сфери, у тому числі управління соціальними процесами, що мають місце у подальшому професійному становленні та індивідуальному розвитку особистості;

В процесі вступного випробування абітурієнт здатний вирішити наступні завдання:

- пошуку, аналізу і синтезу інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань;

- встановлення причинно-наслідкових зв'язків між подіями, явищами, робити висновки, аргументувати свої думки;

- грамотно висловлюватися в усній та письмовій формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою;

- ідентифікувати, формулювати і розв'язувати професійні завдання зі спеціальності, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід;

- знаходити спільні риси та відмінності при порівнянні фактів, явищ, характеризувати соціальні явища;

- теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки;

- критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;

- використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички;

- оперувати методами профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин;

- визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ та закладів соціального захисту, соціальних служб громад, інших організацій;

- демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

В результаті вивчення відповідних курсів за навчальним планом освітнього ступеня «бакалавр», у вступника формуються наступні компетенції:

- абстрактно мислити, аналізувати, застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміти предметну область та професійну діяльність; використовувати інформаційні та комунікаційні технології; вчитися і оволодівати сучасними знаннями; пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; виявлення та вирішення проблеми; прийняття обґрунтованих рішень, робота в команді; демонструвати навички міжособистісної взаємодії; мотивувати людей, рухатися до спільної мети; діяти соціально відповідально та свідомо (загальні компетентності);

- аналізувати суспільні процеси становлення і розвитку соціальної роботи як інтеграційної галузі наукових знань, що акумулюють дані всіх наук про людину; оцінювати

соціально-політичні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави; аналізувати існуючу нормативно-правову базу стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення; аналізувати психічні властивості, станів і процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади; попереджувати соціальні ризики, складні життєві обставини, вирішувати соціальні конфлікти; розуміти організацію та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб; вивчати соціальну проблему за допомогою методів наукового дослідження; оцінювати проблеми, потреби, специфічні особливості та ресурси клієнтів; розробляти шляхи подолання проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення; надавати допомогу та підтримку клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей; ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту; розробляти та реалізовувати соціальні проєкти і програми; застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних працівників і волонтерів, іншого персоналу; взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад; дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи; виявляти і залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності; генерувати нові ідеї та креативність у професійній сфері; оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи; сприяти підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах (спеціальні (фахові, предметні) компетентності).

Зміст вступного випробовування ґрунтується на основі чинного законодавства України та вимог Стандарту вищої освіти України другого (магістерського) рівня, галузі знань 23 – Соціальна робота, спеціальності 231 – Соціальна робота.

Абітурієнт повинен знати:

- основні напрями організації соціальної роботи;
- функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді;
- поняття соціального виховання;
- міждисциплінарні зв'язки соціології та соціальної роботи;
- загальні відомості про наукове пізнання;
- структуру соціологічного дослідження;
- поняття методології соціологічного дослідження;
- теоретичні засади соціальної роботи;
- складові професійного іміджу;
- кодекс етики соціального працівника як основи його етичної професійної діяльності;
- документацію із питань соціальної опіки;
- структуру соціальних служб (центрів соціальних служб, центрів надання соціальних послуг, соціально-виховних інститутів тощо) в Україні;
- загальні технології соціальної роботи;
- міждисциплінарні технології, методи й методики соціальної роботи, їх класифікацію;
- конкретні технології соціальної роботи;
- спілкування, типи спілкування; особливості активної взаємодії зі слухачем;
- економічні основи соціальної роботи;
- моделі соціальної роботи з особами з інвалідністю;
- основи соціально-медичної реабілітації осіб із інвалідністю;
- теоретичні основи і передумови психотерапії та психокорекції;
- загальну характеристику психотерапевтичної та психокорекційної практики;
- напрями державної молодіжної політики в Україні;
- основи управлінської діяльності;
- програми та основні етапи проведення соціологічного дослідження;
- історію виникнення законодавчої бази щодо трудового права

Виходячи з комплексного підходу вступне фахове випробування на спеціальність «Соціальна робота» освітньої програми «Соціальна робота» (освітній ступінь магістр)

складається із таких навчальних дисциплін: «Історія соціальної роботи», «Теорія та технології соціальної роботи», «Правові основи соціальної роботи», «Теорія та методи соціальної профілактики».

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ

Історія соціальної роботи

1. Поняття блага в етиці і філософії.
2. Розвиток ідей благодійності у релігійних віруваннях.
3. Архаїчні форми соціальної допомоги.
4. Соціальна опіка і піклування у стародавніх державах Месопотамії, Індії та Китаю.
5. Система соціальної допомоги в Афінах і Спарті.
6. Основні види соціальної допомоги у стародавньому Римі.
7. Римське право про соціальну опіку і піклування.
8. Основні риси суспільно-економічного і політичного розвитку Західної Європи в період раннього і класичного Середньовіччя. .
9. Роль церкви в середньовічному суспільстві.
10. Соціальне вчення християнської церкви.
11. Формування ідеалу „істинно віруючої” людини.
12. Особливості церковно-громадської системи соціальної опіки. Характеристика причин голодних катастроф та епідемій.
13. Роль церкви у боротьбі з епідеміями.
14. Зміна ставлення середньовічного суспільства і церкви до жебраків і бідняків. Формування системи „ізоляції”.
15. Соціальний феномен полювання на відьом.
16. Поява світських інститутів соціальної допомоги.
17. Шляхи створення нової системи опіки і піклування у Франції та Англії.
18. Наслідки поширення жебрацтва в Іспанії.
19. Вплив Просвітництва на реформування системи опіки і піклування.
20. Зміна суспільно-політичного життя Франції.
21. Критерії «бідності» у буржуазному суспільстві.
22. Розвиток медичного напрямку у системі соціальної опіки і піклування.
23. Реформи кримінального права і створення пенітенціарної системи.
24. Буржуа і пролетарі в ХІХ ст.
25. Поява соціального законодавства в Європі.
26. «Карцерна» системи опіки і піклування.
27. Діяльність благодійних організацій у карцерній системі соціальної опіки і піклування.
28. Виникнення теорії соціальної роботи у США. Її теоретичне обґрунтування Мері Елен Річмонд та Джейн Адамс
29. Формування нової мети соціальної роботи у середині ХХ ст. - суспільна злагода і стабільність.
30. Американська і європейська моделі соціальної роботи і соціального забезпечення.

Рекомендована література

- 1 Горілий А.Г. Історія соціальної роботи в Україні: Курс лекцій. Тернопіль, 2001. 66 с.
2. Гусак П., Гусак Л., Мартіросян Л. Виховання у Стародавній Греції: соціокультурний контекст : навч. посіб. для вищих пед. навч. Закладів. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 200 с.
3. Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях Навчальний посібник. К.: ДАКККіМ, 2010124 с.
- 4 Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах К.: ДАКККіМ, 2009. 298 с.
5. Мигович І.І. Соціальна робота (вступ до спеціальності). Ужгородський держ. ун-т. Ужгород : [б.в.], 1997. - 191 с.

6. Попович Г. Соціальна робота в Україні і за рубежом. Навчально-методичний посібник. Ужгород: Гражда, 2000. 134 с.

7. Слабошпицький М.Ф. Українські меценати: Нариси з історії української культури: Навч. видання. – Б.м., 2001.

8. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: [навчальний посібник]. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 174 с.

Теорія та технології соціальної роботи

1. Предмет та завдання соціальної роботи. Функції соціальної роботи.
2. Соціальна робота як галузь інтегративних знань.
3. Провідні категорії соціальної роботи.
4. Суб'єкти соціальної роботи. Об'єкти соціальної роботи.
5. Державний, регіональний, місцевий та індивідуальний рівні реалізації соціальної роботи.
6. Професійний та непрофесійний рівні реалізації соціальної роботи.
7. Поняття „норма” і „відхилення від норми” у соціальній роботі та соціально-педагогічній діяльності.
8. Закономірності та принципи соціальної роботи.
9. Нормативно-правове забезпечення соціальної роботи.
10. Інноваційні процеси у соціальній роботі.
11. Основні професійні вимоги до соціального працівника/фахівця із соціальної роботи. Характеристика особистих якостей соціального працівника.
12. Особливості підготовки соціальних працівників в Україні та за рубежом.
13. Визначення сім'ї. Типи сімей. Функції сім'ї. Соціальні проблеми сучасної сім'ї.
14. Виховання дітей у сім'ї. Стилї сімейних взаємовідношень. Батьківський авторитет.
15. Прийомна сім'я, її види та соціальний супровід.
16. Девіантна поведінка: визначення, чинники, причини. Форми девіантної поведінки.
17. Особливості та специфіка діяльності соціального працівника із обдарованими дітьми.
18. Релігія, церква і конфесійна община як фактори виховання дітей та молоді і інших вікових категорій населення. Соціальні функції релігії.
19. Неурядові організації соціального спрямування. Відмінності між державними та неурядовими організаціями в соціальній сфері.
20. Природа та механізми розв'язання конфліктів у соціальній роботі.
21. Управління та менеджмент у соціальній роботі.
22. Зміст технологій зв'язку з громадськістю (PR) в соціальній роботі.
23. Форми і методи соціальної роботи.
24. Характерологічні особливості технологій соціальної роботи.
25. Соціально-педагогічні технології як різновид соціальної і педагогічної теорії.
26. Характеристика методів соціально-педагогічної роботи за їх змістом і характером.
27. Загальні проблеми соціальної діагностики. Методи та технології соціальної діагностики в роботі з клієнтами.
28. Організація, зміст та етапи соціальної роботи з групою.
29. Соціальна терапія: сутність, зміст, головні моделі, форми та методи.
30. Технології здійснення соціально-педагогічної реабілітації особистості та сім'ї.
31. Соціальне консультування: основні принципи, види. Технологія консультативної соціально-педагогічної допомоги.
32. Технологія здійснення групової психолого-педагогічної терапії (на прикладі тренінгу, діяльності груп взаємодопомоги).
33. Рекламно-інформаційні технології в соціальній сфері. Соціальна реклама і соціальні інформаційні кампанії: спільне та відмінне.
34. Зміст, форми та методи соціально-педагогічної роботи з людьми похилого віку.
35. Зміст, форми та методи діяльності волонтерів в умовах центрів соціальних служб/центрів надання соціальних послуг та недержавних організацій, в умовах закладу вищої освіти.

36. Основні види і форми соціально-педагогічної допомоги сім'ї. Методики соціально-педагогічної роботи з різними типами проблемних сімей.
37. Зміст поняття інвалідності в сучасних умовах. Технологія соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями.
38. Соціально-педагогічна робота з батьками, котрі мають дітей з інвалідністю.
39. Технології соціально-педагогічної роботи з молоддю.
40. Технологія залучення людських ресурсів до волонтерського руху в соціальній сфері.
41. Особливості діяльності соціального працівника у закладі загальної середньої освіти.
42. Сутність і технології соціальної роботи з жінками.
43. Соціально-педагогічна діяльність із забезпечення відповідального ставлення до здоров'я у дітей та підлітків.
44. Технологічні аспекти соціальної роботи з людьми похилого віку (досвід створення груп взаємодопомоги та реалізації їх соціальних проєктів).
45. Моделі соціальних служб для жінок, що набули поширення в західній практиці соціальної роботи з жінками.
46. Професійна деформація особистості соціального працівника та проблеми її попередження та подолання.
47. Соціальна профілактика як напрям соціальної роботи. Структура процесу соціальної профілактики, її основні процедури.
48. Мета, об'єкти соціально-профілактичного впливу, види та рівні соціальної профілактики.
49. Стратегії, тактики та методи профілактичного втручання (інтервенції) соціального працівника/педагога/ФСР.
50. Сутність, мета і завдання соціальної реабілітації, її об'єкти та суб'єкти.
51. Технології здійснення соціальної реабілітації особистості та сім'ї.
52. Соціальне консультування: призначення, сутність і зміст.
53. Основні принципи та види соціального консультування.
54. Індивідуальне консультування як стратегія втручання в соціальній роботі.
55. Техніка соціального спілкування з клієнтами в процесі індивідуальної консультативної допомоги.
56. Методика психолога - терапевтичного консультування по телефону. Помилки та ілюзії телефонної консультації.
57. Мета і основні завдання посередництва, його види і форми. Форми посередництва в соціальній роботі.
58. Методика та технології посередницької діяльності соціального працівника/ФСР.
59. Місце індивідуальної роботи в практичній соціальній роботі. Об'єкт індивідуальної роботи.
60. Оцінювання потреб сім'ї як базова технологія соціальної роботи. Процедура оцінки потреб дитини та сім'ї.
61. Зміст поняття інвалідності в сучасних умовах. Інвалідність у дітей як соціальна проблема.
62. Соціально-політичні й правові аспекти допомоги дітям та молодим людям з інвалідністю.
63. Характеристика сімей, що мають дітей з інвалідністю.
64. Технологія соціальної реабілітації дітей та молодих людей з обмеженими можливостями.
65. Молодь як особлива соціально-демографічна група. Соціально-психологічний портрет молоді. Основні соціальні проблеми молоді.
66. Технології соціальної роботи з молоддю.
67. Визначення сутності супервізії в соціальній роботі. Різновиди та моделі здійснення супервізії.

68. Сучасні уявлення щодо призначення теорій соціальної роботи. Класифікація теорій та моделей соціальної роботи.

69. Теорія і практичні моделі групової соціальної роботи

70. Соціальна робота в спільноті. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді.

Рекомендована література

1. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / [За ред. В. М. Пічі. Вид. 2-ге, виправлене, перероблене та доповнене]. Львів: «Новий Світ 2000», 2013. 616 с.

2. Безпалько О. В. Соціальне проектування : навч. посіб. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки, . К. : [б. в.], 2010. 127 с.

3. Безпалько О.В. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю у територіальній громаді: теоретико-методичні основи: Монографія. К.: Науковий світ, 2006. 363 с.

4. Волонтери в соціальній роботі / упоряд. О. Главник, Н. Романова, Т. Дружченко. К. : Главник, 2006. – 128 с.

5. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / За заг. редакцією проф. І. Д. Звереві. Київ, Сімферополь: Універсум, 2013. 536 с.

6. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. К. : Слово, 2008. – 240 с.

7. Іванова І.Б. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг): навч. Посіб. К.: Університет «Україна», 2018. 302 с.

8. Карпенко О. Г. Теорія та практика соціальної роботи [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / О. Г. Карпенко, Н. Ф. Романова. К. : Слово, 2015. 402 с.

9. Клопота Є.А., Бондаренко В.Г, Клопота О.А., Бондаренко С.А. Інтеграція молоді з обмеженими фізичними можливостями в суспільство: громадсько-правові, соціально-психологічні та інформаційно-технологічні аспекти: методичний посібник. Запоріжжя, 2008. 114 с.

10. Козубовська І.В., Товканець Г.В., Козубовська І.В. Соціальна профілактика девіантної поведінки: корекція відхилень у поведінці важковиховуваних дітей в процесі професійного педагогічного спілкування . Ужгород, 1998. 196 с.

11. Колупаєва А.А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : наук.-метод. пос. К.: Наук. світ, 2010. 196 с.

12. Комплексна допомога бездоглядним і безпритульним дітям : метод. пос. / за ред.. Звереві І.Д., Петрович Ж.В. К.: Калита, 2010. 376 с.

13. Лукашевич М. П., Семігіна Т. В. Соціальна робота: теорія і практика [підручник]. К: Каравела, 2015. 368 с.

14. Лукашевич М.П., Мигович І. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посібник. К. : МАУП, 2002. 136 с.

15. Лучинкіна А.І. Профілактика девіантної поведінки. Ч.2. К.: Главник, 2008. 112 с.

16. Лютий В.П., Петрович В.С., Профілактика як соціальна послуга сім'ям, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики [Текст]* : монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. – Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. С.217-241.

17. Лютий В.П. Соціальна робота з групам девіантної поведінки : навч. Посібник. К. : АП і СВ, ХДФ, 2000. 54 с.

18. Методи та технології роботи соціального педагога / Авт.-упоряд. С.П.Архипова, Г.Я.Майборода, О.В. Тютюнник. Навч. пос. К.: Слово, 2011. 496 с.

19. Оржеховська В.М., Т.Є.Федорченко. Профілактика девіантної поведінки неповнолітніх: навч. пос. Черкаси: В-цтво Чабаненко Ю., 2008. 376 с.

20. Пірен М. І. Соціальна робота у територіальній громаді: теорія та практика [Текст] : підручник / М. І. Пірен. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 328 с.

21. Петрович В.С. Групи взаємодопомоги батьків дітей із інвалідністю як складова соціальної підтримки в громаді. *Ввічливість. Humanitas*. 2021. №2, С.36–43, doi: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2021.2.6>.
22. Петрович В.С. Налагодження стосунків з біологічною родиною: проблеми, шляхи вирішення. *Програма підвищення кваліфікації прийомних батьків та батьків-вихователів дитячих будинків сімейного типу* / За заг. ред. Лактіонової Г.М. К., 2018. С.224-233.
23. Практична соціальна робота / за ред. Пам. Картер, Т. Джефсса, М.К.Сміта. Амстердам ; К. : Асоціація психіатрів України, 1996. – 184 с.
24. Семигіна Т.В. Робота в громаді: практика і політика. К. : Видавн. дім „Києво-Могилянська академія”, 2004. 180 с.
25. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
26. Слезанська, Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи : монографія / Ганна Слезанська ; Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль : Осадца Ю. В. 2018. 381 с.
27. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І.Д. Звереві. К. : Центр учбової літератури, 2008. 336 с.
28. Соціальна педагогіка : навч.-метод. посіб. для підготовки до державної атестації студентів / за ред. П.М. Гусака, І.Є. Остапйовського. Луцьк, 2009. 276 с.
29. Соціальна робота: Підручник / В.А. Поліщук, О.П. Бартош-Пічкара, Н.М. Горішна, Г.В.Лещук, О.Ю. Пришляк / За ред. Н.Г. Ничкало.– Тернопіль: Збруч, 2010. 330 с.
30. Соціальна робота в Україні : навч. посібник / за заг. ред. І.Д. Звереві, Г.М. Лактіонової. К., 2004. 256 с. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми: посіб. у 2-х ч.; Ч. 2 / А. В. Аносова, О. В. Безпалько, Т. П. Цюман та ін. / За заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. К. : ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 352 с
31. Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики [Текст] : монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. – Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 340 с.
32. Соціальна робота. В 3 ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / за заг. ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Видавн. дім „Києво-Могилянська академія”, 2004. 178с.
33. Соціальна робота. В 3 ч. Ч. 2. Теорії та методи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної, І.Григи. К. : Видавн. дім „Києво-Могилян. академія”, 2004. 224 с.
34. Соціальна робота. В 3 ч. Ч. 3: Робота з конкретними групами клієнтів / за заг. ред. Т.Семигіної, І.Григи. К. : Видавн. дім „Києво-Могилян. академія”, 2004. 166 с.
35. Соціальна робота: технологічний аспект : навч. посібник / за ред. А.Й.Капської. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 352 с.
36. Соціальні послуги на рівні громади: український досвід та перспективи / Т. Семигіна та ін. К., 2005. 134 с.
37. Соціальні служби – родині: розвиток нових підходів в Україні / за ред. І.М. Григи, Т.В. Семигіної. 2003. 128 с.
38. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з обмеженими функціональними можливостями / за заг. ред. А.Й.Капської. К., 2003.
39. Створення та соціальний супровід прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу / за ред. Г.Лактіонової. К. : Наук. світ, 2006. 270 с.
40. Технології соціальної роботи за місцем проживання : навч. посібник / укладачі Іващенко К. В., Коцур І. В. Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. 101 с.
41. Технології соціально-педагогічної роботи : навч. посібник / за заг. ред. А.Й. Капської. К., 2000. 372 с.
42. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями / Капська А.Й., Пеша І.В., Міхеєва О.Ю., Соляник М.Г. К.: «Видавничий Дім "Слово"», 2015. 328 с.
43. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю : навч. Посібник. К. : ДЦССМ, 2003. – 132 с.

44. Фокін В.А. Соціальна робота з літніми сім'ями. *Соціальна політика і соціальна робота*. 2010. № 4. С. 83–99.
45. Харченко С.Я., Краснова Н.П., Харченко Л.П. Соціально-педагогічні технології. Луганськ : Альма-матер, 2005. 552 с.
46. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.
47. Шевців З.М. Основи соціально-педагогічної діяльності : навч. пос. К.: Центр учб. л-ри, 2012. 248 с.
48. Шендеровський К.С. Профілактична соціальна робота: теорія і практика. К., 2007. 144 с.
49. Якименко С.І., Хозраткулова І.А. Психолого-педагогічні засади виявлення та подолання насилля у підлітковому середовищі : навчально-методичний посібник. К. : Видавничий Дім «Слово», 2015. 232 с.

Правові основи соціальної роботи

1. Характеристика основних груп нормативних документів соціальної роботи.
2. Регламентуючі та дорадчі міжнародні документи соціального спрямування.
3. Загальна декларація прав людини (ООН, 10 грудня 1948 р.),
4. Міжнародний пакт про цивільні і політичні права,
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (Нью-Йорк, 19 грудня 1966 р.).
6. Конвенція про права дитини (1989р.)
7. Європейські міжнародні стандарти в галузі соціального права: вплив на національну юридичну практику.
8. Відповідність соціального забезпечення міжнародним стандартам соціального захисту.
9. Пряме застосування міжнародних актів після їх ратифікації; включення основних положень міжнародних актів у тексти національних законів; реалізація положень ратифікованих або нератифікованих актів за допомогою внутрішнього законодавства.
10. Конституційні засади соціальної роботи. Поняття соціального захисту населення.
11. Співвідношення понять “соціальна робота» і “соціальний захист».
12. Моделі соціального захисту населення.
13. Соціальний захист в Україні.
14. Соціальна робота як складова соціальної політики держави.
15. Мета, завдання та суб’єкти соціальної політики держави.
16. Соціальні стандарти.
17. Мінімальні державні соціальні стандарти та соціальні гарантії.
18. Соціальні норми та нормативи.
19. Прожитковий мінімум.
20. Поняття та основні види соціальних послуг.
21. Забезпечення прав громадян, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, на соціальні послуги.
22. Організація діяльності з надання соціальних послуг.
23. Мінімальний базовий комплекс соціальних послуг.
24. Договір про надання соціальної послуги.
25. Індивідуальний план надання соціальної послуги.
26. Соціальний працівник як надавач соціальних послуг, його основні права та обов’язки.
27. Соціальний працівник як суб’єкт соціальної роботи.
28. Нормативні документи, які регламентують діяльність соціального працівника в закладах дошкільної освіти. Посадові обов’язки соціального працівника закладу дошкільної освіти. Особливості правового супроводу дітей закладу дошкільної освіти.
29. Правове забезпечення діяльності соціального працівника в закладах загальної середньої освіти різного типу.

30. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.
31. Посадові обов'язки соціального працівника в загальноосвітнього закладу.
32. Особливості супроводу учнів.
33. Правові підстави реалізації соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.
34. Основні напрями державної політики у сфері соціальної роботи з сім'ями, дітьми та молоддю.
35. Суб'єкти та об'єкти соціальної роботи: їх права та обов'язки.
36. Нормативно-правове забезпечення діяльності центру соціальних служб/центру надання соціальних послуг (ЦСС/ЦНСП).
37. Структура центру ЦСС/ЦНСП.
38. Основні завдання та напрями роботи ЦСС/ЦНСП.
39. Повноваження центру ЦСС/ЦНСП.
40. Базові законодавчі та нормативні акти щодо діяльності служб у справах дітей.
41. Органи і служби у справах дітей, їх повноваження та структура.
42. Спеціальні установи для дітей.
43. Приймальники-розподільники для дітей.
44. Загальноосвітні школи та професійні училища соціальної реабілітації.
45. Центри медико-соціальної реабілітації дітей.
46. Спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України.
47. Притулки для дітей служб у справах дітей.
48. Правовий статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування. Сімейний кодекс України.
49. Положення про прийомну сім'ю.
50. Положення про дитячий будинок сімейного типу.
51. Положення про органи опіки та піклування
52. Правові основи усиновлення.
53. Визначення правового статусу соціально незахищених груп населення.
54. Соціальні гарантії ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД осіб.
55. Нормативні документи, що регламентують соціальну роботу з безробітними.
56. Правовий супровід бездомних та безпритульних дітей.
57. Соціально-правовий захист осіб з обмеженими можливостями.
58. Система сімейного законодавства.
59. Правова підтримка сімей з дітьми, неповних, малозабезпечених, багатодітних, сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
60. Законодавче забезпечення соціально-виховної роботи у службі пробації.
61. Соціальна робота в системі пробації.
62. Соціальна робота з неповнолітніми правопорушниками.
63. Співпраця соціального працівника та молодіжних громадських організацій
64. Просвітницька діяльність соціального працівника.
65. Особливості діяльності психологічної служби системи освіти.
66. Історичні витоки інституту омбудсмена у світі.
67. Становлення інституту Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
68. Поняття освітнього омбудсмена. Місія та цінності.
69. Виникнення освітнього омбудсмена закордоном
70. Аналіз міжнародного законодавства з питань реалізації права на освіту
71. Конституція України. Закон України «Про освіту», «Про вищу освіту».
72. Положення про освітнього омбудсмена. Порядок призначення на посаду.
73. Права та обов'язки освітнього омбудсмена. Сфера діяльності.
74. Правові підстави виникнення служби освітнього омбудсмена . Завдання служби, структура та повноваження.
75. Процедура подання до освітнього омбудсмена скарг про порушення прав у сфері освіти. Подання скарги. Розгляд скарги.
76. Механізми взаємодії освітнього омбудсмена у сфері освіти.
77. Регіональні представництва Уповноваженого з питань освіти. Представники.

78. Міжнародний досвід становлення інститут студентського омбудсмена.

Рекомендована література

Законодавчі акти

1. Конституція України : прийнята 28 червня 1996 р., із змінами від 08.12.2004р. *Відомості Верховної Ради*. 2005. № 2. 44 с.
2. Сімейний кодекс України : прийнятий 10 січня 2002 року № 2947–III, станом на 28.08.2018р. URL: www.rada.gov.ua
3. Закон України «Про освіту» : прийнятий 5 вересня 2017р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про дошкільну освіту» : прийнятий 11.03.01р., із змінами та доповненнями станом на 16.07.2019р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про загальну середню освіту» : прийнятий 13.05.99 р., із змінами та доповненнями станом на 09.08.2019р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
6. Закон України «Про позашкільну освіту» : прийнятий 22.06.2000 р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Закон України «Про пробацію» : прийнятий 05.02.2015 року № 1197-1 *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45499
8. Закон України "Про соціальні послуги" : прийнятий 17.01.2019р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Закон України "Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей" : прийнятий 24.01.1995 № 20/95-BPP, із змінами та доповненнями станом на 09.02.2017р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
10. Загальне положення про центр соціальних служб: постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 573, із змінами та доповненнями станом на 12.02.2019р. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>
11. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" : прийнятий 1991 р., станом на 9.08.2019 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
12. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" : прийнятий 05.10.2000 № 2017-III, із змінами та доповненнями станом на 10.06.2018р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей : Закон України, 2 черв. 2005 р., № 2623-IV. *Уряд. кур'єр*. 2005. 1 лип. С. 10.
14. Закон України “Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідами» : прийнятий 16 листопада 2000 року № 2109–III URL: www.rada.gov.ua.
15. Декларація прав дитини : прийнята 1959 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua
16. Декларація про права осіб з інвалідністю : прийнята 1975 р. URL: www.zakon.rada.gov.ua

Посібники, монографії, наукові статті

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. для ВНЗ. Київ : Центр навч. літ., 2005. 176 с.
2. Гребя Р. В. Нормативно-правове забезпечення реформування системи соціальних послуг в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2016. № 3(54). С. 1-8.
3. Перець В. І. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Правові засади соціальної роботи” (для бакалаврів). Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 30 с.
4. Спіріна Т., Лях Т., Петрович В. (2021) Зарубіжний досвід соціально-педагогічної підтримки неповнолітніх, які перебувають у конфлікті з законом *Ввічливість. Humanitas*, 5, 90-97,
5. Права дітей та підлітків : навч. посіб. / О. М. Байталюк, О. Б. Німко. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2010. 52 с.

6. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посібник / [авт. кол. : Н. Гусак, Н. Кабаченко, В. Назарук, К. Савчук, О. Савчук, Л. Скоропада, Л. Чорній] ; упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проєкт «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». Київ : К.І.С., 2013. 178 с.

7. Чернета С. Ю. Соціально-правові чинники протидії домашньому насильству. *Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 листопада 2018 р., м. Ніжин) / За заг. ред. С. О. Борисюк та О. В. Лісовця. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 188 с. – С. 42-45.

8. Czerneta S. Treść i kierunki przygotowania pracowników socjalnych do pracy z podmiotami probacji. *Knowledge. Education. Law. Managmtnt. Nauka. Oświata. Prawo.Zarządzanie*. 2016. № 4 (16). P. 26-34.

Теорія та методи соціальної профілактики

1. Поняття відхилень у поведінці неповнолітніх. Причини відхилень у поведінці неповнолітніх.
2. Поняття норми та відхилення від норми. Види відхилень. Класифікація соціальних норм.
3. Загальна теорія девіантної поведінки.
4. Структура девіантної поведінки.
5. Основні види та типи девіантної поведінки.
6. Адиктивна поведінка та її особливості.
7. Агресивна поведінка, її специфіка.
8. Суїцидальна поведінка неповнолітніх.
9. Протиправна поведінка неповнолітніх.
10. Основні теорії поведінкових відхилень.
11. Біологічні теорії девіацій.
12. Психологічні та психіатричні теорії девіацій.
13. Соціологічні теорії девіацій.
14. Чинники формування девіантної поведінки.
15. Підліток як суб'єкт девіантної поведінки.
16. Поняття профілактики девіантної поведінки.
17. Види та рівні профілактики.
18. Теорії профілактики.
19. Стратегії та моделі профілактики.
20. Типи профілактики.
21. Стадії та принципи профілактики.
22. Стратегії та моделі профілактики
23. Методи профілактики.
24. Теоретичні стратегії і моделі профілактики негативних явищ та ФЗСЖ.
25. Мікросоціальні чинники формування девіантної поведінки.
26. Характеристика сімей: кримінальних і аморальних конфліктних; з недостатніми виховними ресурсами; педагогічно некомпетентних.
27. Природа протиправної поведінки. Категорії неповнолітніх правопорушників
28. Передумови та історія становлення інституту пробації в Україні. Види пробації
29. Основні завдання та суб'єкти пробації в Україні
30. Пробаційні програми для неповнолітніх.

Рекомендована література

1. Вайнола Р. Х. Технологізація соціально-педагогічної роботи : теорія та практика : навч. посіб. [для студ.] / за ред. С. О. Сисоєвої. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2008. 134 с.

2. Вольнова Л. М. Профілактика девіантної поведінки підлітків: навч.-метод. посібник до спецкурсу «Психологія девіацій» для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» у двох частинах. Ч. II. Практична частина. 2-ге вид., перероб і доповн. К., 2016. – 193 с.
3. Гусак П. М., Мартинюк Т. А., Сидорук І. І. Профілактика вживання психоактивних речовин підлітками : монографія. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2013. 484 с.
4. Завацька Л.М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ. К.: Видавничий Дім "Слово", 2008.240 с.
5. Завацька Н. Є. Теоретичні підходи та основні методи психотерапії узалежненої поведінки: соціально-психологічний аспект. Монографія. Київ : Український видавничий консорціум, 2008. 260 с.
6. Завацька Л.М., Рень Л.В., Рябуха В.В. Дієва профілактика. Чернігів: Видавець Лозовий В.М.,2016. 112.с.
7. Закон України «Про пробацію» : прийнятий 05.02.2015 року № 160-VIII, зі змінами станом на 21.12.2016 р. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160-19>
8. Кальченко Л. В. Підготовка фахівців соціально-педагогічної сфери до превентивного виховання дітей групи соціального ризику. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2009. № 17 (180). Ч. II. С. 251-261.
9. Карпенко О. Г. Професійна підготовка соціальних працівників в умовах університетської освіти: науково-методичний та організаційно-технологічний аспекти: монографія/ К. : Коло, 2007.
10. Максимова Н.Ю. Психологія девіантної поведінки: навч.посібник. К.: Либідь, 2011. 520 с.
11. Мартинюк Т. А. Соціально-педагогічні умови ефективного здійснення профілактики вживання психоактивних речовин підлітками. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 104/ Чернігівський національний університет ім. Т. Г. Шевченка ; гол. ред. Носко М. О. Чернігів : ЧНПУ, 2014. С.132–137.
12. Мартинюк Т. А. Теоретичні засади проблеми формування комп'ютерної залежності серед дітей та підлітків. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка* [Текст]. Вип. 122/ Чернігівський національний університет ім. Т. Г. Шевченка ; гол. ред. Носко М. О. Чернігів : ЧНПУ, 2014. 344 с. С. 155 – 160.
13. Husak P., Martyniuk T. Istota I swoistosc uzaleznienia od substancji psychoaktywnych:podstawowe koncepcje naukowe, definicje i kryteria. *Studia I prace pedagogiczne*. Wyzsza Szkola Ekonomii I Innowacji w Lublinie. Lublin, 2014. № 1. С. 213-221.
14. Мартинюк Т. А. Основні чинники детермінації девіантної поведінки неповнолітніх: соціально-педагогічний аспект . *Педагогічні науки : [зб. наук. праць]*. Луцьк, 2014. № 1 (278). С. 180 – 184.
15. Husak P., Martyniuk T. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention and resocialization of juveniles convicted. *Knowledge. Education. Low. Managtmnt. Nauka. Oświata. Prawo.zarządzanie*. №1 (21). 2018.
16. Martynyuk T., Hysak P. Specyfika profesjonalnej dzialnosci specjalistow wedlug etapow resocjalizacji osadznych. *Zamojskie studia I materially*. Seria : Pedagogika / Wyzsza Szkola Zarzadzania I Administracji w Zamoscju. Zamosc. Tom XVII zeszyt 1,2015
17. Мартинюк Т. А. Програма антинаркотичної профілактичної роботи на основі формування психосоціальних навичок. *Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки*. Сер. Педагогічні науки. 2015. № 1 (302). С. 157 – 164.
18. Мурашкевич О.А. Профілактика психоактивних впливів. К.:Шк.світ, 2011. 128.с.

19. Петрович В.С., Лютий В.П. Профілактика як соціальна послуга сім'ям, що перебувають у складних життєвих обставинах. *Соціальна робота з сім'ями: теорії, моделі, ефективні практики [Текст]* : монографія. Волинський національний університет імені Лесі Українки. / За редакцією В. Петровича, С. Чернети. – Луцьк : ФОП Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. С.217-241
20. Синеокий О. Проблема формування мотивацій сексуально-насильницької поведінки: структура, динаміка та перспективи досліджень. *Практична психологія та соціальна робота*, 2009. №1 (118). С. 11-16.
21. Терещук Н. В. Ігрова залежність у підлітковому віці як форма аддиктивної поведінки. *Практична психологія та соціальна робота*, 2009. - № 1. С. 31-41.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Конкурсний бал вступника для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти оцінюється за шкалою від 100 до 200 балів. Фахове випробування відбувається у формі комп'ютерного тестування. У ході фахового випробування вступник розв'язує 20 завдань.

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

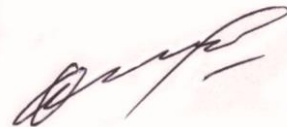
4 рівень (низький): 139–100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує вкрай низький рівень володіння програмним матеріалом.

Голова фахової атестаційної комісії

Володимир АНТОНЮК

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ